

Deželni zbor štajerski.

V 5. seji 18. sept. je poslanec Schloffer svoj nasvet zastran direktnih volitev v državni zbor zagovarjal. On meni, da so se časi od lani, ko je bil v dež. zboru ta predlog zavrnjen, zelo spremenili, ker je zahtevanje, da se naravnost voli, ne iz dež. zbora, postalo splošnejše. „Vse naše politično življenje je tako, da se nekako slabo počutimo; pri nas vlada nezaupanje, dvom in nezadovoljnost“. Govornik kaže, kak razloček je v Cislajtaniji in na Ogerškem. Tudi ako bi direktne volitve skazale se nevarne (komu? nemškemu gospostvu?), kakor jih mnogo trdi da bodo, dobički prevagujejo to nevarnost. Nevarnosti se pa dajo brez direktnih volitev odrediti v daljavo, pa ne odpraviti. — Schlofferjev nasvet je bil izročil ustavnemu odseku. — Več predlogov se je izročilo dotičnim odsekom. Vse te predloge homo omenjali, kadeer razpravljanje o njih pride.

Dopisi.

Iz Ljubljane 18. sept. [Izv. dop.] Deželno (nemško) gledališče se je odprlo 16. t. m.; ako je bilo že prvi in drugi pot tako slabo obiskano, kaj še le pozneje! Direktor temu zavodu je letos apotekar Meyer. Če bi se bratila apoteka s slovenskim gledališčem, kaj vsega bi ne vedel pisati „Tgbl.“ o naših kontrastih.

Rekrutbe so se na Kranjskem do malega dognale. Po deželi so se pisali vabilni listi v nekterih krajih slovenski, večidel pa še vedno nemški. Ljubljanski magistrat je pisal izključljivo in samo nemške, in ravno za to je letos toliko ubežnikov, da jih ni bilo še nobeno leto toliko; prvi dan rekrutbe je morala komisija skleniti že ob 12 uri, ker se ni hotel iti nihče predstavljati. Trdili so fantje, da ne vedo, kaj stoji prav za prav zapisano na listeku. Tako, torej tudi pri tacih priložnostih je našemu magistratu trošenje nemške kulture prva skrb? Torej Slovincu se še tačas ne uraduje v njegovem jeziku, kadeer ima krvavi davek dajati! Kje je ravnopravnost, kje so tiste vseobčne pravice, ki nam jih daje ta vaša decemberska ustava?

Iz Ljubljane 19. sept. [Izv. dop.] Dr. Klun ima jako neprijetno stanje. On lahko vidi, da pravih spoštovalteljev nima niti na eni niti na drugi strani. Ko je bil še naroden in se je javno spoznal kot federalista in narodnjaka (jaz abstrahiram od klerikalstva), ko je bil kandidat narodne stranke, izdali so bili namškutarji pamflet, v katerem je bil Klun strašno zasramovan, tako, da sem si jaz že tačas mislil, ako ne toži izdateljev pamfleta, ne bi ga naša stranka smela voliti. Vendar tožil nemškutarjev ni, prosil je

narodne može in volili so ga, ker so menda mislili, njegovo znanje in njegov talent (ktero oboje mu ne odrekamo) bode deželi koristilo. Zdaj je pa prijatelj narodnih nasprotnikov, nasprotnik narodnega programa in slovenstva. Dež. zbor ga ignorira z vso pravico, ker so mu volilci nezaupnico dali. To je zbolu njega in še bolj njegovega nekdanjega hudega nasprotnika Dežmana. Torej ga v „Tgbl.“ zagovarja in se jezi, ka ni v odbore voljen, Z neslišano nesramotnostjo se tu zopet govori o „rokovičarji Horaku“, ne o večini trgovske zbornice. „T.“ ugiblje, ali to zanemarjenje velja ho frat u Klunu, ali liberalnemu Klunu, ali ima dež. zbor tako obilico moči. Jaz bi djal da ne eno ne drugo ne tretje: temuč to pravično zanemarjenje velja od narodne stvari odpalemu, zaupanje slovenskih volilcev ne več imajočemu Klunu. Ni dovolj, da ima mož talent in znanje. Kar ga spoštovanja vrednega stori je karakter. Ravno breznačajni politikarji so narodom in ljudstvom neizmerno škode storili, ako so imeli zraven nedoslednosti in neznačajnosti talent in glavo. Ravno taki ljudje so si zaslužili sovraštvo narodov in ljudstev. Da, Klun ni „liberalen“ temuč nenaaroden. Le po pravem imenu naj se kliče. — Čujem — pa avtentično še ne vem — da tudi g. poslanec Lipold ne bode v vseh rečeh ene misli z večino. A vsel se je na levo k narodni stranki. In če bo glasoval le v narodnih vprašanjih za slovenstvo, zaslužil si boče hvaležnost našo vseskozi Liberalnih Slovencev — pa Slovinci morajo biti — nas ni nikakor strah, ako imajo tak značaj kakor se je meni g. Lipold popisaval.

Da, Slovinci, premislimo zakaj imamo toliko odpadencev od naše narodne stvari? Zakaj toliko sinov slovenske matere, slovsanske krvi, noče biti z nami, temuč divja s tujci zoper lastno kri in lastno domovino? V zgodovino pogledimo. Kakošni so bili Grki, kako izobraženi, kako veliki! Pa so propali. Zakaj? Zato, ker so imeli Temistokle. Vsak Grk, kteremu ni le nekaj dopadlo v domovini, je tekel k sovražniku. Tam je delal zoper domovino. Temistokles, Dežman, Klun! — Pa da je to mogoče, krivi so nekoliko nekteri nestrpljivci v naši stranki. Za Boga! Dokler ne bode pri nas ena misel prodrila, namreč ta, da nam je obstanek naše slovsanske domovine pod vsako ceno prva stvar, dokler se ne bomo Čehom enako naučili, da se mora narodna reč od vseh družih ločiti, da je narodnost naša nasproti germanstvu in italijanstvu v neizmerno večji nevarnosti ko vsi drugi interesi, tako dolgo ne bomo narodno tako utrdili se, kakor nam je treba. In v tej zadevi se greši na dveh straneh. Nekteri naših ljudi govore: svoboda je prva, druga je narodnost, obe sti nam sveti. Istina, da je svoboda prva. Ali v svobodi mora že dogotovljeno, samo ob sebi razumno biti, da ostane mo kar smo rojeni Slovinci, in Slovani, in se le kot takirazvijamo, ker se

Listek.

Narodopisne slike iz življenja našega naroda.

V. Ženitev.

Božja stvar,
zlahten dar
Je zakonsk par.
Narod. pes.

Svet se je že mnogo ubijal z vprašanjem: kaj je človek? Razni ljudje so na to vprašanje razno odgovarjali. Poet, dovoljo imajoči vse drugače videti, vse drugače misliti in govoriti kakor navaden svet, pravi da je človek krona, s katero je sam večni Bog našo zemljo okoronil. — Praktičen ekonom pravi: človek je lastnik, je gospodar in vladalec zemlje in vsega kar po njej grede in leze. Sveta biblija pripoveduje, da je Bog človeka sicer iz ilovača, pa po svoji sliki in priliki ustvaril. — Darvin pa dokazuje, da naša očaka nista bila Adam in Eva v paradizi, nego Urangutani in Šimpanze v prašumah afrikanskih, in da je le po umetni odreji trajajoči tisoč in tisočletja iz opice denašnji človek to postal kar je. Vsa druga stvorenja so le šibre, ki so pri izklesanji denašnje človeške podobe odpadale. Poglejte v kak zoološki kabinet, poleg opičnega ohrodja stoji človeški kostenjak. Na nagli pogled se ne razločujeta mnogo drug od drugega. Mene, prvikat to videvsaga, je po celem životu gróza spreletela. Tukaj nadpis: simia, in tik poleg nadpis: homo sapiens! Zakaj se raje ne napiše: bôte histoire, kontrast ne bi bil tak grd, kakor je sicer. — Asceti anahoreti pravijo, da je človek živo truplo namenjeno v slasten zagrizek črvom in drugemu gnjusju, in ker tej golazni ne privoščijo mastne pečenke, zato se žive ubijajo, trpinčijo in pôstijo, da nas Bog varuj tega. — Moderna filozofija pravi, da je človek kombinacija, v kateri sta dva sveta, telesen namreč in nadtelesen v eno bitje zvezana. To je prav za prav ono isto, kar so že pred več kot četiri tisoč leti staro indijski modrijani iztuhtali, to namreč, da je človek torišče, na kterem se dva načela, dobro in hudobno, bojujeta in med seboj skušata, kdo bo koga prevladal in pod sebe djal. Ta boj se bajé še danes ni odločil. Iz teh in še več drugih definicij, ki jih ne morem vseh tukaj naštetj, se vidi, da človek še danes ne vé pravega odgovora na vprašanje: kaj je? — Pa naj si že bo človek, kar si hoče, za mene pod naslovom „ženitev“ pisočega, je merodajen Sokrates, rekši: človek ni nič drugega nego oskubljen kokot. In zares, v ženitvanjskih okolnostih človek ni nobeni stvari na svetu tako podoban, nego kokotu ali petelinu.

Drugo vprašanje je: zakaj je človek na svetu? — Če je na prvo vprašanje: kaj je človek? — težko odgovoriti, je na to drugo vprašanje še veliko težje. Pravega namena, ki ga stvarnik s človekom doseči hoče, tega mu stvarnik ni razodel, sam ga pa tudi še ni iztuhtal. Morebiti je bolje, ka človek za svoj namen ne vé, morebiti ga nevedoč preje doseže, nego ga bi dosegel, če bi vedel zanj. Človek samo toliko vé, da mora prvič samega sebe vzdržati kakor najdalje more, in drugič, da mora po plemenu iti in svoj rod naprej ploditi. To obojno nalogo je človek do denes voljno vrševal, še nikoli ni v teh dveh dolžnostih stvarniku pokorščine odpovedal. Da, celo spuntal bi se. kakor se je že večkrat zgodilo, če bi mu kdo vršavanje teh dveh dolžnosti braniti hotel. Pustimo prvo dolžnost vzdrževanje samega sebe v stran. V spisu „socialno vprašanje“, sem govoril o njej. Za izvrševanje druge dolžnosti storil si je človek poseben zakon, ki najde v ženitbi svoj izraz.

Vsakterega človeka sveta dolžnost je, da se oženi.

Kaj je ženitev? — Stvarnik je vso narodo na dvoje razkral: na možko in na žensko. Ta razkol v narodi gre skoz in skoz. Vsakemu teh dveh polutkov ali spolov je pa vsadil željo v srce, gonečo ga na to, da bi se rad spet v eno celoto zedinil s svojo od njega oddeljeno polovico. Ali je to razkolništvo v narodi že od vsega začetka tako bilo, kakoršno je denes, ali sta pa morebiti obojna spola kdaj zedinjena bila, kakor sta še baje denes v poljih, to nam naj gospoda Darvinjanci povedo. Želja in nagon po zedinjenji v eno celoto je v obeh dveh polutkih enaka, in sicer tako silna, da drug k drugemu kar hropeta in kopneta. Akt zedinjenja teh dveh polutkov se imenuje ženitev. Ženitev je tedaj velevažen čin narode, z njo ona opet to prijazno zveže, kar je poprej razkrala bila. V sv. evangelji se bere: „mož zapusti očeta in mater, se pridruži ženi in ta dva postaneta eno telo.“ Želja po zedinjenji nagiblje možkega k ženski, in žensko k možkemu; in ta želja, to nagibanje, to nagnenje po zedinjenji se imenuje spolna ljubezen. Kdor se spolni ljubezni odrekuje, ta dela „strike“ naproti osnovnim zakonom narode.

Vsa naroda se ženi.

Poglejmo v živalstvo. Vsako pleme ima v leti neki čas, ki je za-njo to, kar je za nas predpust. Konji orlijo, jeleni se rukajo, ribe drstijo, brenčeljni in obadi rajajo in okoli svinjakov svoje pirne plese plešejo. S kakšno slovesnostjo se vzdigne deviška matica iz ulnjaka v zrak, kedar svoj pir piruje. Obdana in spremljana je od tisočev medenoustnih snubakov, ki se jej vsi klanjajo, dobrikajo, prilizujejo, sladkajo, muzajo, milijo in na vsakojake načine prikupujejo. Visoko se vzdignejo ti svatje z nevesto v sredi v zrak. Škrjančki žvrgolijo okoli njih. Kaj se pa tam gori v zraku godi, kdo je to že videl!

Poglejmo v rastlinstvo. Ktera naših nevestic se more primeriti in prisposoditi cvetoči liliji na polji, kar se krasote lic, sladkosti ust, nedolžnosti srca in lepote ženitvanjske obleke tiče. V sredi cvetne krone bleskajoče se bisero v jutranje rose leži nevestica na visoki postljici, okrog nje pa stojé mnogobrojni snuboki vsak z gizdavo perjanico za klobukom. Zdaj začno svatje prihajati en za drugim. Prvi prifrči banderjaš metulj s pisanim banderom v roki, za njim pridete ta čebelica s starešino čmrlcem, obadva koštata od medu in mane, kterih so vse čašice polne, pa si tudi vsaki nekaj na dom seboj vzemeta, kakor je že stara navada. Za njima pripelje boter mravljiniec, ali je pozvan ali pa ne. Komarji godejo vsak na svojem dolgem klarinetu, spodej v mahu sedi kraj svoje luknjice trbušen čurimuri, ter černo na bajs dela; okrog in okrog so se pa skokonoge kobilice v kolobar sprijele pa plešejo s svojimi dolgimi cepeligami kakor plesačice na baletu.

Poglejmo še v rudinstvo. Tu je vendar vse mrtvo! bo morebiti kdo djal. Če že živali in rastline svatbe imajo; rude, zemlja, kamenje, kovnine, voda, zrak to so vendar mrtve nečutljive tvarine! Pa nak, tudi med njimi je sovražstvo in ljubezen, tudi med njimi se snubi in svatuje, tudi med njimi se zakonske zveze delajo. Časih se te zveze tako na skrivnem srujejo, časih je pa treba za nje toliko časa, da vse to očesu navadnega človeka skrivnost ostane. Le kemikar ima na svojem ognjišču tiste priproge, s pomočjo kterih tisto zagrinjalo odgrne, s kterim so te zakonske zveze zazodete. Kemikar edini

kož narod drugače ne moremo. Po tem tacem se pravilneje lahko reče: svoboda je sredstvo, obstanek namen. — Drugi pa ne trpe, ako se pokazuje stranka, tudi (in še bolj) narodna, ki pa ima v nekterih nenarodnih zadevah drugo misel. Tam bi bilo treba priporočati: bodite najprvo Slovenci, najprvo narodnjaki, kajti prej ste na svet prišli kot Slovenci, nego kakor udje tega ali onega stanú, tega ali onega prepričanja in mišljenja. — In, tega sem vsaj jaz preverjen, da kadev pridemo tako daleč, potem ne bomo toliko odpadnikov imeli. To se ve, da na Kluaa in enake ne mislim. Ali po mestih, posebno po Ljubljani, jih je mnogo, ki od naše narodne stranke odpadajo, ker je — žalibog! — ne ločijo od absolutistične, temnjačne, natražnjačne, fevdalne — in kar jih je izobrazena Evropa več zavrgla. Vse za domovino!

Iz Dunaja 19. sept. [Izv. dop.] Da bi svoji stranki odvrnilo oči od vihré opozicije, ki se grozeče zbira nad glavami cislajstanstva, vrglo je ministerstvo Giskrovo svojim vezistim deželnim zborom nov predmet, kterega bodo obdelovali, da še za nekaj časa spregledajo nevarnosti, ktere preté celi današnji sistemi in jo prej ali slej morajo prenarediti, ta predmet so direktne volitve. Vsi tukajšnji časopisi so se vrgli na kost, ki jim jo je dr. Giskra vrgel in jo premečejo, ogledujejo in obirajo. Nekteri so koj ugriznili, drugi bi radi, pa vidijo da ni dosti na nji, da se ne da prebaviti. Naštevajo deželne zборе, kteri bodo prevzeli ta vladen nasvet, pa — žalibog zanj! — morajo naštetiti tudi deželnih zborov, kjer se ideja, državni zbor na kvar deželnim zborom okrepcati, ne bo prijela, temuče hude nasprotnike imela, ali pa kjer se poslanci kot samo en del deželnih zastopstev (Česko Moravsko) ne bodo upali take prevažno ustavne premembe na vrat na nos priporočiti. Oreh je trd, radi bi ga strli, ali ne gre. Zares, ubogi državni zbor! Čehi ga ne marajo, Poljaki pridejo le s pogojem vanj, nam Slovencem ni na srcu zrastel, in naposled bi še Nemci radi imeli drugačno osnovanega, ta jim že preseda. Kaj bo iz tega. Toliko važnih v avstrijsko življenje sezajočih vprašanj imamo nerešenih, pa se tu stavi še drugo, novo na dnevni red. — „N. fr. Pr.“ obide vse deželne zборе priporočevaje sklep direktnih volitev. Do Slovencev prišedši pravi: „Kakšen dobiček imajo Slovenci, neposrednim volitvam ustavljeni se, ni razvideti, ker na vsak način tudi potem pošljejo svoje narodne zastopnike v državni zbor. Saj zgodovinsko-politične individualnosti Kranjske nočejo zastopati, ker se njih prizadevanje, ne kakor pri Čehih na zgodovinsko pravico, ali kakor pri Poljaki na ohranjenje stare zgodovinske dežele v neki samostalnosti, temuče na osnovo Slovenije obrača.“

Verujmo jim, da ne sprevidijo, zakaj je kranjski zbor neposredne volitve odbil, in zakaj so na štajerskem naši poslanci glasovali proti. Sprevideli bi lahko, če pomislijo, da se mi kljub temu, da bi v državnem zboru

po direktnih volihvat utegnili nekoliko več poslancev imeti (posebno če se naravnost iz ljudstva voli, ne po interesah), nočemo dati za orodje namenom one stranke, ki to nasvetuje. Kakšne namene pa ima? Jasno izgovarja to sama. Ona hoče deželne zборе, kterih se tolikanj boji, ob vso veljavo in važnost spraviti. Deželni zbori dualistične centraliste preveč spominjajo na sovraženi federalizem. V deželnih zborih so se dozdej še glasno javile pritožbe slovenskega prebivalstva, črez ktere je nemaški rajhsrat zaničljivo na dnevni red prestopal (vide Hasnerjev odgovor Svetcu). In ker je tako, ne bodo nikoli vsi deželni zbori svoje v ustavi zagotovljene pravice sami od sebe dali. Vzeti jim je pa niti državni zbor sam niti večina drugih zborov ne more. Da to ustavno pravico imajo, to priznajo vsi interpretatorji ustave. Edina „N. Fr. Pr.“, kteri je ta pravica najbolj neprijetna, je pred nekoliko časom neke besede grizla in s šepavo sofistiko odrekla to pravico, ter iz pravice hotela narediti le dolžnost deželnih zborov pošiljati v državni zbor. Ker pravico imajo, ker se je vsi ne bodo odrekli, mogla bi se jim le po oktroiranji vzeti, po nepostavni poti. To pa bi bil udarec po ustavi (staatsstreich), kterega se ravno Nemci tako grozno bojé. Ako ga tu odobravajo, dobro, potem morajo dosledni biti in ne kričati nad Čehé, kteri kote da se ustava podere in na podlagi oktoberskega diploma druga, vsem nerodom pravična zida; po tem ne smejo kričati na nas Slovence, kteri tudi staatsstreich želimo, da nam da naše prirojeno pravdo, da nam naše „megleno prihodnje kraljestvo“ iz megle, in v pravo istinito sedanjost postavi.

Politični razgled.

Na Českem se nagibljejo odnotni nemškutarji in Nemci tem bolj, čem bliže je čas volitev. Izdali so tudi svoj volilni manifest, ki se giblje v navadnih frazah o svobodi in ustavi in hoče manifest českih voditeljev ometati. — Ravno tako so izdali brošuro v českem jeziku, ki narodu dobičke našteva koliko jih je prinesla ustava vsem narodom.

V gališkem deželnem zboru je Smolka svoj predlog ponovil, ne pošiljati poslancev v državni zbor. — Razgovor o tem važnem vprašanji bode prišel kmalu na vrsto, in bode za nas tolikanj važnejši, ker je jasno, da je ravnanje slov. državnih poslancev zelo od tega odvisno, ali Poljakov ni v državnem zboru. Vodja c. k. namtnije je dobil od ministerstva povelje naj izreče v imenu vlada, da se ustava sme le ustavno premeniti, da (ako bodo Poljaki o svoji resoluciji zopet govorili) vlada ne more vprek državnega zbora z deželnim zborom o tacih državnopravnih vprašanjih v dogovor

vidi v srca in ledvice rudnin. Neka rudninska telesa nimajo drugo k drugemu celo nobenega nagnenja. Vtikaj taka dva telesa vkup, nikdar se ne bodeta prijazno sprijela, nikdar v eno telo se zedinila, časih sta drug drugemu celo tako zoperna, da se kar odbijata in brcata; nasprotno pa dva taka telesa, ki imata neko notranje nagnenje in poželenje drugo k drugemu, če nju le blizo vkup deneš, hlastno drugo k drugemu zletita, se sprimeta, objameta, in časih ko bi trenil, v eno telo zedinita. Glejte kako se n. pr. apno ogreje, kedar s svojo nevesto vodo v dotiko pride! Ravno tako željno jo v sebe srče, kakor mladenič željno na sladkih ustnicah svoje drage ljubezen pije. Glejte kako silno magnet svojo ljubico objame, kako tesno se ona nanj oklene! — Da, naj impozantnejše so zakonske zveze ravno v rudnistvu in obzračji. Kedar oblak ženin, in burja nevesta k poroki gresta, imasta čudne svatove s seboj. Burovš je za devera, nevihta je vodilja, mrak v črnem plašči je starešina, vetrovi so banderjaši, oni pred svatovi veselo plešejo, ter svatom listje in cvetje v izobilju na pot steljejo. Grom in piš godeta, hudourniki bobnajo, bliski na potu svetijo, ognjene strele v cerkvi sveče nažigajo, naj vikši bogov Perun pa poroča! —

Kemikarji sicer za take prirodne prikazni ne vpotrebjavajo vsakdanji prosti izraz „ženitev“, ampak imajo svoj znanstveno-terminologični izraz ter dé, da te prikazni prouzuročujena „prirodna sorodnost“ (wahlverwandschaft). Naj jim bo, jaz pa le vemo trdim, da je ženitev, pa si ne dam tega vzeti.

Celo planete so alkemisti srednjega veka v možke in ženske razločevali, in kedar se je pripetilo, da sta se en možki in en ženski v isti čas v konjunkciji srečala, se je dejalo, da sta se vzela, da sta v zakon stopila.

Naš narod tudi tedenske dane v možke in ženske loči, ter vsaki vrsti posebne lastnosti in vplive pripisuje.

Dožd v Benetkah se je z Adrijó prstenoval vrgši jej z veliko slovesnostjo dragocen prstan v nedrije.

Zadnja nevesta vsakega nas je pa bela smrt. Že pri našem porodu smo ž njo zaroke storili. Kedar nas enkrat ta nevesta objame, potem je Amen. Naj prvi pridejo v podobni raznih boleznih snuboki, čuk je za pozovčina, na mesto s štolo se roki zvezete s črnojadnim molekom, mesto v modri plašč se ženin obleče v lesen kamižolec. Črna zemlja je za teto. Nevesta ženina pričaka v globoki črni postljiči. Na gostije je povabljenih na tisoče drobnih belih črvičev.

Pa kaj je zakon? Etimologija pravi, da beseda zakon pomeni toliko kakor pravica, zakletev (jus, juramentum). Pustimo pa etimologijo raje na strani, nazadnje, če ne bi pravo zadeli, bi nas še kdo po glavi tolkel, pa dejal: butec, kaj se boš ti z etimologijo vkarjal, ti diletant ti!

Nekde sem enkrat bral, al sem le čul, ne spominjam se več prav, da je zakon kobača al kurnik; kdor je v njem, ta von*) gleda, kdor je pa zunej njega, ta pa notri gleda, al z drugimi besedami: kdor je oženjen, ta milo iz zakonskega stana von gleda, ter si želi opet svoboden biti, kajti okusil je grenko resnico pregovora: kdor je oženjen, ta je priklenjen. Kdor je pa še samec, ta pa v zakon notri gleda, domišljaje si, da zakonske skrivajne sladkosti nadomestujejo vse druge zakonske nepogode.

Nekdo v stari Heladi, ki je dolgo sam pri sebi misel sem ter tje

premetaval, al bi se oženil, al se ne bi, se je nazadnje, ko se ni mogel na nobeno stran odvažno odločiti, podal k Sokratu, o katerem je bil slišal, da je eden najpametnejših mož, kolikor jih je Helrada odila, pa ga je za svet prašal. Veste kaj mu je Sokrates odgovoril? Dejal je: prijatelj! stori kaj god hočeš, žal ti bo. Če se oženiš, se boš kesal, če pa ostaneš samec — se boš tudi kesal. Ta Sokratov svet našim slovenskim deklicam gotovo ne bo po godu, pa nič ne dé, Sokrates je vendar prokletno pametno odgovoril. Kako pa zna ženska glava naj modrejšega modrijana oplehtati, ter ga v svoje mreže vloviti, o tem imamo najlepši primer v Sokratu samem. K ljubu vsej svojej modrosti, nagrajsal je vendar strašno pri izbiranju svoje zakonske polovice, kajti jegova žena Ksantipa je bila, kakor nam zgodovina pripoveduje, živa ženska obist. Njeno ime je in bo na veke ostalo psovka za vse hudobne in obistne žene. Pa lahka bi bila, če bi bil vsakter, kogar žena je Ksantipine sorte, Sokrates, ali — Ksantip je mnogo, Sokrates je pa samo eden edini bil. Njegova filozofična koža je bila nečutljiva, kakor iz volovske, kože podplat, za vse pikanje in grizenje ženine jezičnosti. Posnemajte ga, ki imate Ksantipe za žene!

Za naslov te narodopisne slike sem vzel izraz ženitev, dasiravno bi bil mogel z isto pravico tudi napisati možitev; pa ker je pri tem predmetu ženski spol za 99 procentov bolj zaniman, mimo možkega, vzel sem prvi izraz. Če se je ktera bralk „Slov. Nar.“ čitajoča IV. narodopisno sliko „babo“ togotila na me pisatelja, hočem jo s to-le sliko potolažiti in od škodovati. Bogme to hočem!

Ženitev je velevažen čin človeškega življenja; gotovo je važnejši nego porod, ker pri tem je naroditi se imajoči človek celo trpičen, pa tudi važnejši nego smrt, kajti ženitev odklepa, smrt pa zaklepa življenju vrata. Vsak količjak važnejši čin je človek zaodel v posebne vidljive oblike, ki jih sploh o biča je imenujemo. Ti običaji niso slučajni, ampak so skozi in skozi simbolični, imajoči neki pomen v sebi. Izmed vseh činov človeškega življenja je ženitovanje tisto, kterega so vsi narodi z naj več običaji zaodeli. Možki si lahko na prav enostalni način vzeme ženo, pa tako enostavno vzetje ne bi imelo tisto svetost na sebi, ki se sploh zakonski zvezi prišteva.

Namen te narodopisne slike je, ženitvanjske običaje našega naroda v eni sliki predstaviti. Sestavil bom to sliko iz raznih opisovanj ženitvanjskih običajev, natisnenih v Novicah, v Glasniku in drugod, vmes bom pa tudi svoje zapiske vpotreboval. Denes se brž ko ne ženitev nikjer na Slovenskem v svojej celoti več tako ne obhaja, kakor jo bodem jaz v sledečem naslikal, pa vendar smem reči, da moja slika ne bo nikakšna fiktivna slika, nego trdim, da se je v starejih časih ženitev pri nas Slovincih gotovo tako obhajala, kakor jo bom jaz opisal, kajti poedine navade, ki so se v enem kraju opustile in pozabile, so se v drugem kraju ohranile in še denes žive. Gradiva, ki bi denes mrtvo bilo, ni v tej sliki, in zato ni fiktivna. Sploh so se pa stari pošteni običaji zelo zanemarjati začeli; mlajši naš svet ne mara več mnogo za nje, celo sramuje se jih, in zasmehuje jih. Stari ljudje, videvši kako se denes svet ženi, zmajevajo z glavo, pa dé: časih je to vse lepše bilo! In prav imajo.

(Dalje prih.)

*) Mi pišemo sploh ven, naš narod pa govori sploh von. Zakaj se ne bi narodne govornice držali? Kúzmíč piše vó in vóné, Rusí pa skoz von. Pis.